

Ymse matsortar og matlaging

1. Når tok ein til med å eta omnsbrød som dagleg brød?
2. Skulle ein eta omnsbrød og potetkake, eller omnsbrød, potetkake og flatbrød i eit visst mengdehøve til same måltidet?
3. Hugsar ein at ein åt tørrfisk eller anna (kva slag) i staden for brød?
4. Når tok ein til med å kjøpa brødvarer og kva slag (vanl. brød, loff, grovbrød, knekkebrød, flatbrød, kavringer)?
5. Er det vanleg å eta småkaker til kaffen til kvardags?
6. Kjøper ein småkaker til kvardags (laurdag)? Når tok ein til med det?

Bruk av smør og pålegg på brød

7. Brukte ein alltid smør på brødet, og kva kunne brukast i staden (smult, prim, margarin)?

Var det vanleg at folk ikkje brukte smør før jul?

Hadde ein ”potetsmør”, ei blanding av potetstappe og smør, eller potetstappe (hokka) på brødet?

Når tok folk til å bruka margarin? Fortel korleis smør og margarin vart brukt under 2. verdskrigen. Blanda ein smør med margarin, margarin med mjølk? Hadde ein andre måtar å blanda smøret på til kvardags?

8. Har ein brukt ordet ”pålegg” i eldre tider, har ein ikkje det, kva sa ein då? Brukar ein ordet pålegg nå, og når kom det i bruk? Kva hadde ein som pålegg i eldre tid til kvardags?

Brukar ein kjøpt pålegg til kvardags og kva slag (ost, sild, hermetikk som nedlagt fisk, ymse ”postear”, syltety)? Når byrja ein å kjøpa pålegg?

Graut

9. Kva slag graut hadde ein før til kvardags? Korleis laga dei han, kva slag mjøl eller gryn, kva vart han kokt i (saup, øl, myse, mjølk, vatn, noko blanding)? Kva namn har ymse slag graut (t.d. vassgraut)? Hadde ein sers namn på veska og mjølet ein laga

grauten av, t.d. mauk og masting? Var grauten ofte svært tjukk, hadde ein ordtak om det, t.d. ”at ein braut skeia når dei skulle koma nedi”, eller ”at dei kunne danse halling på han”, eller andre?

10. Åt ein tunn graut, mest som suppe, kva kalla dei han (velling eller villing), kva tyder velling i Dykkar bygd? Åt ein grauten varm eller kald?

11. Kokte ein graut til meir enn eitt måltid (fleire dagar) i gongen? Kva brukte ein å røra i grauten med (tvare, sleiv)? Sa folk at det ville verta regn om ein grov under skorpa på kaldgrauten? Andre ordtak?

12. Åt ein graut saman med mjølk, nysilt eller sur, med sirupsvatn? Hadde ein sirup eller sukker på grauten til kvardags? Er det visse grautsorter ein hadde sirup til og andre ein hadde sukker (kanel) til? Hadde ein andre ting på grauten, t.d. opskava mysost, (sur eller søt), blanda med mjølk eller rjome, kva kallast det (flems)?

13. Hadde ein smørauga i grauten til kvardags? Hadde det form som ein kross, kvifor? Kva heiter smørauga (smørkjelda)?

14. Kor mange gonger om dagen åt ein graut? Et ein mindre graut enn før?

Egg

15. Brukte ein egg til kvardagskost, kokt eller steikt, eller blanda i kva slag mat? Kva slag egg brukte ein (hønseegg, egg av vill fugl)? Korleis er det nå?

Poteter

16. Kva kallar ein poteter i bygda (poteta, potata, tata, pota, jordeple, eple, kamtoffel)? Var det ødsling å bruka både poteter og flatbrød til same kjøt- eller fiskemålet? Korleis åt ein poteter i eldre tider, kokt, steikt, (på glør eller i kva slag feitt), som stappe, blanda i brød og kva for andre matsortar? Kva heiter potetbrød, (potetkaka, eplekaka, hellekaka, hyllekaka, lompe) i Dykkar bygd?

Kva slag rettar av poteter nyttar ein nå som ein ikkje hadde før, t.d. potetsalat?

Andre grønnsaker

17. Kva slag grønnsaker åt ein før? Korleis laga ein dei til, kokt, stua, med saus, smør, som salat?

Ét ein nå meir grønnsaker enn før og kva for slag? Når tok ein til med det? Kva var årsaken til auka bruk (husmorskular, landbruksskular)?

Plantar som veks vilt

18. Nytta ein før ville bær, tytebær, blåbær, molter, einebær, rognebær, nyper osb, og korleis? Laga ein t.d. briske-treak av einebær, vart det brukt som gåve, er det gamal skikk?

19. Brukte ein andre ville plantar som kvann, islandsmose, nesle, karve, ville krydderurter, sopp og andre?

Sanka ein bær eller ville plantar på turar ein gjorde fleire i saman? Er det i so fall gamal skikk?

20. Kjende ein til konservering av bær utan sukker? Kva slag?

21. Hugsar folk korleis og når ein byrja å nytta sukker i hushaldet, og kva slag sukker (sukkertopp, brunsukker) dei hadde?

Når tok ein til med å sylta bær med sukker? Kva slag bær nytta ein fyrst (ville bær, hagebær)?

22. Vart kosthaldet brigda gjennom sylting av frukt? Vart saftsuppe og raud saus vanleg brukt til kvardags? Har ein særskilt namn på saftsuppe? Nyttar ein nå turka frukt (turka heime eller kjøpt) til suppe og graut, er det kvardgskost?